

ΕΒΔΟΜΑΣ

ἜΤΟΣ Α' 1884

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

16 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΑΡΙΘ. 42

ΑΡΧΗ ΠΡΟΟΔΟΣ

ΚΑΙ ΣΠΗΡΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Συνέντευξις καὶ τίτλος: III σελ. 322.

Πατήρ τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης ὀμολογεῖται ὑπὸ πάντων ὁ Φραγκόσκιος Bopp γεννηθεὶς ἐν Mainz τῇ 14 Ἰουλίου 1791, ἀποθανὼν δ' ἐν Βερολίῳ τῇ 1867. Ὁ Bopp ἀσπασθεὶς τὸν ἐν ἔτει 1786 ὑπὸ William Jones προνεχθέντα δισχυρισμόν, ἐζήτησε καὶ ἐπέτυχεν ν' ἀποδείξῃ τάληθές αὐτοῦ, μεθ' οὗ συγχρόνως ἀπεδείχθη ὅτι πάντες οἱ λαοὶ οἱ λαλοῦντες ταύτας τὰς πολλὰς καὶ διαφόρους γλώσσας σήμερον τ. ἔ. οἱ Ἰνδοί, οἱ Πέρσαι, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Ἕλληες, οἱ Σλαυικοί, οἱ Ῥωμανικοί, οἱ Γερμανικοὶ λαοὶ καὶ οἱ Κελτοὶ πάντες οὗτοι λαλοῦντες τότε μίαν μόνην, τὴν Ἰαπετικὴν, ἀπέτελουν τὸ πάλαι ἓνα μόνον λαόν, ἢ μίαν μόνην φυλὴν, τὴν Ἰαπετικὴν. Τὸ κατόρθωμα τοῦτο τοῦ Bopp κατέστησε τὸ ὄνομα αὐτοῦ διὰ παντὸς ἀθάνατον.

Ἐπέτυχεν δὲ τούτου ὁ Bopp μεταχειριζόμενος κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν Γραμματικῶν τὴν ἀναλυτικὴν τῶν γλωσσικῶν στοιχείων μέθοδον ἐφρόντιζε δηλ. νὰ διαχωρίσῃ τὰς ρίζας, τὰ προσφύματα, τὰς καταλήξεις κτλ. παραβάλλων δ' ἔπειτα τοὺς ποικίλους τύπους τῶν συγγενῶν γλωσσῶν ἀφῆρει μὲν καὶ παρέλειπε πᾶν ὅ,τι τῶν τύπων δὲν εὐρισκῆ κοινόν ἐν πολλαῖς γλώσσαις, συνῆψε δὲ εἰς μίαν ἐνότητα πάντας τοὺς τύπους, οὕστινας ὅπωςδήποτε ἀνεγνώριζε κοινούς, τούτους δ' ἀπέδιδε τῇ γλώσσῃ ἐκείνῃ, ἣτις ὑπῆρχε πρὸ τοῦ χωρισμοῦ. Ἀλλὰ δὲν ἤρκειτο ἐνταῦθα. Σκοπὸς τοῦ Bopp δὲν ἦτο νὰ ἐξιγνιάσῃ καὶ χωρίσῃ τὰ κοινὰ πολλὰς ἢ καὶ πάσαις ταῖς συγγενεῖς γλώσσαις ἀπὸ τῶν ἰδιαζόντων ἐκάστη αὐτῶν, ἀλλὰ παραβάλλων καὶ ἀναλύων τὰ κοινὰ ταῦτα ν' ἀνεύρῃ τὰ πρῶτα στοιχεῖα, ἐξ ὧν ἡ ἀρχέγονος ἐκείνη γλώσσα ἐπλάσθη, ἐκ ταύτης δὲ συνεπέβαινε καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ γενέσεως τῆς γλώσσῃς καθόλου.

Οὕτω π. χ. δὲν ἤρκειτο ὁ Bopp ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ῥῆμα π. χ. *dadāmi dadāsi dadāti* ἔχει ταῦτὰ συζατικά ὅποια καὶ τὸ δίδωμι δίδως δίδωσι, ἢ τοι ἀναδιπλασιασμὸν *da=δι*, κατὰ λῆξιν *mi=μι*, *ti=τι* κττ. ἢ ὅτι τὸ *adadām, adadas, adadāt* ἰσοῦται τῷ ἐδίδων, ἐδίδως, ἐδίδω καὶ ὡς πρὸς τὴν αὐξήσιν καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀναδιπλασιασμὸν καὶ ὡς πρὸς τὴν κατὰ λῆξιν, ἀλλ' εἰσῆρχετο εἰς ἐξέτασιν τῶν στοιχείων τούτων ἀκριβῆ, ἐρωτῶν τί τὸ *mi* τοῦ *dadāmi*; πόθεν παρελήθη; τί τὸ *ti* τοῦ *dadāti*; τίς ἢ πρώτη αὐτῶν σημασία; τί

τὸ *a* ε τῆς αὐξήσεως καὶ τί σημαίνει; διατί ὁ μὲν ἐνεστώς ἔχει πλήρη κατὰ λῆξιν *mi, si, ti*, ὁ δὲ παρττ. μόνον *m, s, t=ν, s, (t)*; προῆλλον ἄρα αἱ βραχύτεραι ἐκ τῶν πληρεστέων ἢ τὰνάπαλιν; κττ.

Ἐννοεῖται δ' ὅτι εἰς ἕκαστον ἐρώτημα κατάρθου διὰ τῆς μεγάλης του εὐφυίας ν' ἀπαντᾷ, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἦτο ἀνάγκη κατὰ τὴν γλωσσογονικὴν ὡς εἰπεῖν ἐξέτασιν ταύτην νὰ σφαλῇ ἐν πολλοῖς, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ οὔτε πᾶσαι αἱ γλώσσαι, ἄς παρέβαλλεν, ἦσαν φιλολογικῶς καλλιεργημέναι ἀποχρόντως οὔτε αὐτὸς ἠδύνατο φύσει νὰ καλλιεργῇ πάσας καὶ προσέχη, ὅπως ὀφείλει νὰ πράττῃ ὁ γλωσσολόγος, καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα φαινόμενα τούτων.

Δι' αὐτὰ ὅσα πλείονες συνεπελαμβάνοντο τοῦ ἔργου καὶ δὴ ὅσα μᾶλλον τὰ φαινόμενα τῶν καθ' ἕκαστα γλωσσῶν ὑπὸ ἀνδρῶν οἷος ὁ A. Pott, Grimm, A. Schleicher, G. Curtius Corssen, Max Müller, Whitney κλπ. ἠρευνῶντο καὶ ἱστορικῶς ἐξητάζοντο καὶ νόμοι σταθεροὶ αὐτῶν ἀνεκαλύπτοντο, τοσαύτω ὑποπιόταται ἤρξαντο φύσει νὰ φαίνωνται αἱ γλωσσογονικαὶ αὐταὶ εἰκασίαι τοῦ Bopp. Ὅσα δ' ἐπιμελέστερον καὶ ἀκριβέστερον ἐφηρμόζετο ἡ τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης μέθοδος, ἣτις συνίσταται εἰς ἐκτεταμένην καὶ συστηματικὴν σύγκρισιν συγγενῶν γλωσσῶν καὶ ἐπιμελεστάτην καὶ ἀκριβεστάτην ἱστορικὴν ἐρευναγ' ἐκάστης αὐτῶν, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἐπιστοῦτο, ὅτι πολλὰ τῶν εἰκασιῶν τούτων ἢ δὲν ἀποδεικνύονται ἢ εἶναι αὐτόχρημα ἐσφαλμένοι, ἐπειδὴ πολλὰ τούτων κατεπάτουν καὶ παρεβιάζον πολυεσίδως τοὺς φηγογολογικοὺς νόμους, οἵτινες εἶναι ὁ μόνος ὁδηγὸς καὶ ἀκλόνητος στῦλος ἡμῶν ἐν τῇ ἐρευνῇ τῶν παλαιωτάτων ἐκείνων χρόνων. Ἐνομίσθη λοιπὸν ἀναγκαῖον ν' ἀφειθῶσι μὲν ἐν τῷ παρόντι πᾶσαι αἱ περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ γενέσεως τῆς γλώσσῃς ἐπισημασθεὶς θεωρίαι, νὰ ἐξετασθῶσι δ' ἀκριβέστερον καὶ κατὰ τὸ δυνατόν ἐρμηνευθῶσι τὰ φαινόμενα τῶν καθ' ἕκαστον γλωσσῶν, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι ἀφοῦ μάθωμεν ἐν ταῖς γλώσσαις ταῖς διὰ μνημειῶν γραπτῶν παραδεδομέναις καὶ ἐν ταῖς νῦν λαλουμέναις τὸν τρόπον τῆς ἀναπτύξεως καὶ μεταπλάσεως αὐτῶν, θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν τὰ πορίσματα ταῦτα καὶ ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν Ἰαπετικὴν καὶ ἐπὶ τὴν πρώτην καθόλου γλώσσαν τοῦ ἀνθρώπου. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἐνῷ ὁ Bopp καὶ πάντες οἱ παλαιότεροι γλωσσολόγοι παρημέλουν μὲν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον νὰ ἐρευνήσωσιν ἀκριβῶς καὶ ἐντελῶς τὴν βᾶσιν καὶ τὰς πλευρὰς τῆς γλωσσικῆς πυραμίδος, ἐσπεύδον δὲ ν' ἀνέλθωσιν ἐπὶ τὴν κορυφήν, οἱ νεώτεροι ὑπέλαβον συμφορώτερον ἀποφεύγοντες τὸν ἐπὶ τοῦ ὕψους ἐκείνου ἕλιγγον

ν' ἀσχοληθῶσι πρῶτον περὶ τὰ κατώτερα καὶ ὀρατὰ μέρη τῆς πυραμίδος.

Ἡ γνώμη δ' αὕτη ἐξενίκησεν ἰδίως ἐπὶ τῶν τελευταίων 8 ἐτῶν, ὥστε σήμερον σκοπὸς τῶν περὶ τὴν γλωσσολογίαν ἀσχολουμένων εἶναι, ν' ἀνεύρωσι τοὺς τῶν λέξεων τύπους, οὗς ἡ Ἰαπετικὴ γλώσσα πρὸ τοῦ χωρισμοῦ εἶχε, καὶ τοὺς ποικίλους νόμους τοὺς περὶ τοὺς φθόγγους, τοὺς περὶ τὴν κλίσιν καθόλου, τὴν σύνθεσιν, τὴν σύνταξιν, τὴν παραγωγὴν λέξεων, τὴν μεταβολὴν τῶν ἐνοιῶν αὐτῶν κ.λ.π. δι' ὧν ἐκ τῆς Ἰαπετικῆς γλώσσῃς προῆλλον οἱ τύποι κτλ. τῶν καθ' ἕκαστον γλωσσῶν. Διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀδυνατοῦμεν ὅλως νὰ ἀνεύρωμεν τὴν πρώτην σημασίαν καὶ τὴν πρώτην ἀρχὴν τῶν τε ριζῶν καὶ τῶν στοιχείων τῶν εἰς αὐτὰς τὸ πάλαι προστεθειμένων εἰς ἀπαρτισμὸν τῶν τύπων καὶ λέξεων τῆς Ἰαπετικῆς γλώσσῃς.

Ἀλλ' ἄρα γε δὲν περιορίσθη οὕτως, διὰ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς ἐξετάσεως περὶ τὰ πρῶτα, δηλ. περὶ τὰς ρίζας, τὰ θέματα, τὰ προσφύματα, τὰς καταλήξεις κτλ. δὲν περιορίσθη ὁ κύκλος τῆς ἐνεργείας τῆς γλωσσολογικῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς γραμματικῆς ἐρένης; Οὐχί. Πρὸς τοῦτο φέρομεν ἐν γνώριμον παράδειγμα. Ὁ περὶ τὴν ἀρχὴν τῶν πρώτων ἀσχολούμενος Bopp διδάξας, ὅτι ἡ αὐξήσις εὐρίσκεται μόνον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, Ἀρμενικῇ, τῇ Ἰνδικῇ καὶ ταῖς Ἰρανικαῖς γλώσσαις, καὶ ὅτι αἱ λοιπαὶ γλώσσαι Ἰταλικαί, Γερμανικαί, Σλαυκαί, Κελτικαὶ ἀπέβαλον αὐτὴν καὶ παραδεχθεὶς ὅτι κατὰ πρῶτον ἦτο *a*, ὅπως αἱ Ἰρανικαὶ γλώσσαι καὶ ἡ Ἰνδικὴ δεικνύουσι, μετέβη εὐθὺς εἰς ἐξέτασιν γλωσσογονικὴν τοῦ *a* τούτου καὶ ἠκασεν ὅτι εἶναι ἡ δεικτικῆς ἀνωνομίας μέρος σημαῖνον τὸ μακρᾶν, τὸ ἀπωτέρω, τ. ἔ. τὸ παρελθόν τῆς πράξεως, ὥστε προστιθέμενον εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος ἐδίδεν αὐτῷ ἐνοιῶν παρῳχημένην, (πρῆλ. τὸ Ἰνδ. μόριον *smā* ὃ προστιθέμενον εἰς τὸν ἐνεστώτα μεταποιεῖ τὴν ἐνοιῶν αὐτοῦ εἰς ἀορίστου, καὶ τὸ ἡμέτερον θὰ ὁ μετατρέπῃ τὸν ἐνεστώτα εἰς μέλλοντα, ὅπως καὶ τὸ Ἀλβανικὸν *do*.) ἢ τὸ στερητικὸν μόριον *a*, ὅτε κυρίως ἡ προσθήκη αὐτοῦ ἐν τοῖς παρῳχημένοις χρόνοις κατάρθου νὰ αἰρηται μὲν τὸ ἐνεστώς τῆς πράξεως, νὰ ἐννοῆται δὲ θετικῶς τὸ παρελθόν, ὅπως δηλ. ἐκ τοῦ θετικῆς ἢ καταφατικῆς *fu-erunt illi* ἔπεται τὸ ἀρνητικὸν *non sunt*, οὕτω καὶ τὰνάπαλιν ἐκ τοῦ *na bhavāmi* = οὐκ εἰμι συνήγετο κατὰ τὴν ἐκδοχὴν ταύτην τὸ *abhavam* = ἤμην.

Σήμερον ἠξέυρομεν ὅτι αἱ εἰκασίαι αὐταὶ δὲν ἐπιτυγχάνουσι τάληθους, διότι ἡ αὐξήσις ἦτο ἀνέκαθεν *e*, ὅπως ἡ Ἑλλην. καὶ ἡ Ἀρμενικὴ γλώσσα μαρτυρεῖ, καὶ

τις ως προδοτήν. Ο δε αίχμαλωτισθείς, μετενεχθείς ενώπιον του Ύψηλάντου, προσεπάθη να δικαιολογήσῃ προφασιζόμενος...

Εξῆ κατά τὴν ἐποχὴν, ἐκείνην ἐν Βουκουρεστίῳ — λέγει ἕτερος γερμανὸς ἱστορικός... ὁ Γερβίνος — ὡς ἀξιωματικὸς ἐν τῷ στρατοπέδῳ...

1. Τὸ ἐλατήριον τοῦτο τῆς φιλοπατρίας τοῦ Βλαδιμηρέσκου βεβαίως καὶ ὁ Recordon λέγων: «Ὁ Θεόδωρος, ὅστις μάλιστα ἐπὶ μακρὸν ἐξήτει...

ρέσκος ὑπεκρίθη ἀφοσίωσιν καὶ ζῆλον. Ἀλλὰ μέριμνα ὑπὲρ τῆς τύχης τῆς Βλαχίας, δυσπιστία πρὸς τὴν ἰκανότητα...

Ὁ ἀγγλὸς Φίνλεϋ, ἱστορικός ἦκιστα συμπάθων πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ πέραν τῶν ὁρίων τῆς μεροληψίας...

1. Τὰς τοῦ Μενδελσόνος καὶ Γερβίνου περὶ τοῦ Βλαδιμηρέσκου βεβαίως καὶ ὁ Recordon λέγων: «Ὁ Θεόδωρος, ὅστις μάλιστα ἐπὶ μακρὸν ἐξήτει...

προδοτὴς ὁ Βλαδιμηρέσκος. Τότε ἐσχηματίσθη συνωμοσία ἐξ ἑταιριστῶν μεταξὺ τῶν ἐν τῷ βλαχικῷ στρατῷ ἀξιωματικῶν...

Καὶ τὰυτὰ μὲν περὶ Βλαδιμηρέσκου ἱστοροῦσιν οἱ κράτιστοι τῶν γερμανῶν καὶ ἀγγλῶν ἱστορικών.

Ὁ Γεωργάκης — λέγει ὁ Α. Rabbe ἐν τῇ εἰσαγωγῇ αὐτοῦ εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ Raybaud — εἶχεν ἐπιφορτίσει μυστικῶς τὸν Θεόδωρον...

μισμένον ὄρκον, ὅστις μετὰ τὰ προηγουμένα δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμπνέῃ μεγάλην ἐμπιστοσύνην.

Ὁ αὐτὸς ἱστορικός δημοσιεύει ἐν ὑποσημειώσει τὴν ἐπομένην ἀφήγησιν τῆς ὑπὸ τοῦ Ὀλυμπίου συλλήψεως τοῦ Θεοδώρου...

Μετὰ δευτέραν συνέντευξιν, ὁ Γεωργάκης συνέλαβε τὸν Θεόδωρον. Ἐν τῇ πρώτῃ συνέντευξιν, ὁ Γεωργάκης ἀπέδειξεν τὰς μετὰ τὸν Τούρκων συνεννοήσεις τοῦ Θεοδώρου...

δύο ὄρων ἀπὸ τῆς πρώτης ἀπόστασιν. Τοῦτο καθυσχύρασε πρὸς στιγμὴν τὸν Ύψηλάντην, περὶ τῶν μετὰ ταῦτα σκοπῶν τοῦ Θεοδώρου...

Ὁ αὐτὸς ἱστορικός δημοσιεύει ἐν ὑποσημειώσει τὴν ἐπομένην ἀφήγησιν τῆς ὑπὸ τοῦ Ὀλυμπίου συλλήψεως τοῦ Θεοδώρου...

καταφατικῶς: «Λοιπὸν, εἶπεν ὁ Γεωργάκης, θέλετε νῦν νὰ ἐνωθῆτε μετὰ τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Ἑλλήνων;» — «Ὁχι, ἀπήντησαν ἐκεῖνοι, ὄχι!»

[Ἔκτατος τῆς ἐκείνης]

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΣ.

ΦΑΟΥΣΤ

(ἀπόσπασμα)

Η ΜΥΤΡΟΠΟΛΙΣ*

Δεισιφροσύνη, ἀρμόδιον καὶ ἄσφατον.

Μαργαρίτα μετὰ τὸ πλῆθος. Πονηρὸν πνεῦμα, ὁπισθεν τῆς Μαργαρίτας.

Πονηρὸν πνεῦμα.

Πῶς ἦσο, Μαργαρίτα, διαφορετικῆ, ὑπόταν ἀθώτης ἀδότη παιδικῆ, πρὸ τοῦ βωμοῦ ἐπλήρου αὐτοῦ τὴν σὴν ψυχὴν...

Μαργαρίτα.

Ὁχαι! ἄς ἦτο δυνατὸν νὰ λυτρωθῶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν λογισμόν, ὅστις γογγύζει ἐντὸς μου καὶ μὲ βασανίζει.

* Ἡ μήτηρ τῆς Μαργαρίτας ἀπέθανεν ἤδη ἐκ τοῦ ναρκωτικοῦ φαρμάκου, τοῦ ὁποῦν ἐθυγάτηρ αὐτῆς, κατὰ προτροπὴν τοῦ Φάουστ, ἀμίμην εἰς τὸ νεκρὸν ποτὸν τῆς μητρός, ὅπως μὴ ἰνοῦσθαι αὐτὴν...

πρὸς τὴν Διονύτσαν. Ὅταν ἔβλεπε τὸν ἡλιον δύοντά εἰς τὸ ὄριζοντα, ἀνέκραζεν :

— Ἥλιε! φέρε μου αὐριον τὴν εὐτυχὴ εἰδήσιν, διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ εἶπω «Σήμερον ἡ Διονύτσα θὰ με ἀγαπήσῃ». Ἐπρωποποιοῖ ἕκαστον ἄνθος, ἐθεώρει πάσας τὰς ἀφύχους δυνάμεις ὡς μυστηριώδεις προστάτας τῶν ὁποίων ἐπεκαλεῖτο τὴν συνδρομὴν.

Νύκτα τινά, ἐνῶ ἠγρύπνει κατακεκλιμένος, ἐστραμμένον ἔχων τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ παρακολούθων διὰ τοῦ βλέμματός προσεκτικῶς τὰ κύματα ὅτινα ἀλλεπαλλήλως ἀπέθετον ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τὸν φωσφορίζοντα ἀφρόν των, τῷ ἐπήλθεν ἡ σκέψις ὅτι πρὸ δύο ἡμερῶν ὁ Κωνσταντῖνος διέμενεν εἰς τὰ κτήματα του καὶ ἡ Διονύτσα ἦτο μόνη εἰς τὴν κατοικίαν της. Ἐπρόφερε τὰς λέξεις ἃς συνεθίζε νὰ λέγῃ κατ' ἑκάστην «Διονύτσα, θ' ἀνήκῃς εἰς ἐμέ!» Ἐπανελάβε τὴν φράσιν ταπεινῇ τῇ φωνῇ καὶ ἐξεπλάγη ἀκούων αὐτὴν, ὡς νὰ ἐνόει διὰ πρώτην φοράν δόλῃ αὐτῆς τὴν σημασίαν καὶ ἠσθάνθη τὴν καρδίαν του πάλλουςαν βιαίως καὶ τὴν κεφαλὴν του φλογισμένην.

Ἡ νύξ προέβαινε σιγῆ καὶ γαλήνιος, καὶ ἡ σελήνη ἔχε τὴν λάμψιν της διακοπτομένην ὑπὸ τῆς σκιάς τῶν οἰκιῶν. Πέριξ αὐτοῦ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ φίλοι του ἐκοιμῶντο ἠκροῦτο ἐκ διαλειμμάτων τὸν ἦχον τῆς ἀναπνοῆς των, καὶ στεναγμούς ἐλαφροὺς μόλις ἀκουόμενους ἐν τῷ μέτῳ τοῦ ληθάργου τοῦ πρώτου ὕπνου. Ἐκαστὸς ἀνεπαύετο ἐκ τοῦ φορτικοῦ καμμάτου τῆς ἡμέρας καὶ τὸ χωρίον τὴν νύκτα ἐκείνην ἦτο πλέον ἡσυχον καὶ πλέον βεβηθισμένον παρά ποτε εἰς τὸν ὕπνον.

Τείνων τὸν λαιμόν, μὲ τὸ βλέμμα ἀτενῶς προσήλωμένον ὁ Σπυρίδων ἠκροῦτο. Εἶτα βραδέως ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ βλέμμα τοῦ ἔπεσεν ἐπὶ τῆς οἰκίας τῆς Διονύτσας.

Ἡ οἰκία αὕτη ἔκειτο εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου ἀπομεμονωμένη ἐν μέσῳ εὐρυχωροῦ κήπου. Πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης προεῖχεν ἐκτετατομένη ἡ οἰκοδομὴ μετὰ τοῦ ἀνωθεν αὐτῆς δώματος. Τὸ δῶμα τοῦτο δὲν διέκρινεν ὁ Σπυρίδων ἐκεῖ ὅμως ἦτο κατακεκλιμένη ἡ νεαρά γυνὴ καὶ τὴν ἔβλεπε νοερώς μὲ τὴν εὐκρινειάν, ὡς νὰ εὐρίσκετο πλησίον της.

— Κοιμάται, ἐσκέφθη, κοιμάται μόνη καὶ τίποτε δὲν ταράττει τὸν παιδικὸν ὕπνον της εἶνε χαρούμενη, ἡσυχὴ καὶ δὲν ὀνειρεύεται κἂν ὅτι διὰ παντός ἐπῆρε τὴν ζωὴν μου!

Διὰ μίαν τῷ ἐπήλθεν ἡ ἰδέα ὅτι ἠδύνατο νὰ μεταβῇ πλησίον της, διότι τὸ δῶμα δὲν ἦτο πολὺ ὑψηλόν. Ἐπανελάμβανε φρίσων τὰς ὀλίγας λέξεις, ἃς εἶχεν εἶπει πρὸς τὴν Διονύτσαν καὶ ἡ φρόνησις βαθμηδὸν τὸν ἐγκατέλειπεν. Ὁ πόθος του ἐγένετο βίαιος, ἀκατάσχετος, μάτην ἐπάλαυε θέλων νὰ μείνῃ ἢ θέλησίς του παρέσυρετο βιαίως εἰς τὴν ἐξυπνότησιν τοῦ πάθους του καὶ ἐπὶ τέλους ἐνέδωκεν.

Ἀθροῦσως συρόμενος διωλίσθησε μετα-

ξὺ τῶν κοιμημένων καὶ φθὰς ὑπὸ τὸ δῶμα ἔστη.

Ἦτο πελιδνός, παγωμένος, τὸ θάρρος του τὸν ἐγκατελίμπανεν. Ἀνέμεινε πρὸς στιγμὴν κρατῶν τὴν ἀναπνοὴν του, ἀλλ' οὐδὲν ἤκουσεν. Σιγῇ ἐπεκράτει πανταχοῦ. Τῷ ἐφάνη ὅτι οὐδέποτε εἶχεν ἰδεῖ νύκτα μᾶλλον γαλήνιον καὶ ἡ ἄκρα ἐκείνη σιγῇ τὸν ἐξεπρόβιζεν. Ἡ φύσις ἐναγωνίως εἰσῆγε πέριξ αὐτοῦ ὡς νὰ ἠθελεν ἐπιτηδῆς νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ ν' ἄκροασθῇ καλλίον τὴν τύψιν τοῦ ἐνόχου αὐτοῦ συνειδήτους. Οὐχ ἤττον ἐκύλισεν ἐκεῖνος μέχρι τοῦ τοίχου κορμὸν δένδρου κεκομμένον τὸν ἐστήριξεν ὀρθιον ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ τῇ βοήθειᾳ αὐτοῦ ἀνεριχθήθη ἐπὶ τοῦ δώματος.

Ἡ Διονύτσα ἐκοιμάτο ἐκεῖ, κατακεκλιμένη ἐπὶ διπλοῦ τάπητος πλησίον τοῦ μικροῦ τοίχου τοῦ δώματος διὰ νὰ προφυλάσσεται ἐκ τοῦ ἀνέμου, ὡς νὰ εὐρίσκετο ἐντὸς δωματίου ἔχοντος ἀντὶ στέγης τὸ στερεώμα. Ἐφερε χιτῶνα ἐκ λευκοῦ πανίου, ὅστις διηνοίγετο περὶ τὸν λαιμόν της· γυμνοὶ σχεδὸν ἦσαν οἱ βραχιόνες της καὶ παρὰ τοὺς πόδας της ἔκειτο ἐρυθρὸν κλινοςκέπασμα.

Ὁ Σπυρίδων ἠσθάνθη σφοδρατὰν συγκίνησιν θεώμενος αὐτὴν. Ἐπλησίασε καὶ ἐγονυπέτησε παρ' αὐτὴν. Βλέπων αὐτὴν κοιμημένην οὕτω, κατελήφθη ὑπὸ συναισθήματος οἰκτοῦ καὶ αἰσχύνης. Ποτὲ δὲν τὴν εἶχεν ἰδεῖ τόσοσ ἀγνήν καὶ τόσοσ ὠραίαν, τῷ ἐπῆρχετο ἡ ἰδέα νὰ τῇ ζητήσῃ συγγνώμην καὶ ν' ἀπέλθῃ. Τῇ ὠμίλει σιγὰ ὡς παιδίον καὶ ὠρκίζετο νὰ μὴ τὴν ἀφυπνίσῃ. ἠκροῦτο τὴν γλυκεῖαν καὶ ἠρμῶν ἀναπνοὴν της ἣτις διέστειλε μόλις τὸ στῆθος της ἐξερχομένη ἐκ τῶν ἡμιανοίκτων χειλέων της. Ἰστατο παρ' αὐτὴν ἀκίνητος ὑπὸ τὸ κράτος ἀρρήτου γοητείας.

Ἡ λευκὴ καὶ κανονικὴ χεὶρ της ἔκειτο ἀδρανῆς ἐπὶ τοῦ σκεπάσματος. Ὁ Σπυρίδων ἐνόμισεν ὅτι ἠδύνατο νὰ τὴν λάβῃ ἐντὸς τῶν ἰδικῶν του χωρὶς ἡ νεαρά γυνὴ νὰ τὸ αἰσθάνθῃ. Ἀλλ' ἡ Διονύτσα ἀφυπνίσθη.

Κατ' ἀρχὰς δὲν τὸν ἀνεγνώρισε. Τὸν προσέβλεπε μὲ ὄμμα ἐκθαμβόν, πεφοβισμένη. Ἀλλ' ἀφῆκε ἀποσύρασα τὴν χεῖρά της ἐκ τῶν ἰδικῶν του, ἀφῆκε κραυγὴν ὑπόκωφον.

— Ἄ! . . ὁ Σπύρος! . . ἐπιθύρισε μετὰ τρόμου.

Καὶ ἐκρυψε διὰ τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπόν της· εἶτα ἀνωρθώθη ὡς νὰ ἠτοιμάζετο νὰ κραυγᾷ.

— Μὴν ὀμιλήσῃς! . . μὴ κράξῃς, διότι θὰ χαθῶ! εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὁ Σπυρίδων· μὴ φωνάζῃς, Διονύτσα, σοῦ ὀρκίζομαι ὅτι δὲν θὰ σὲ βλάψω.

Καὶ ἐπανελάβε μετὰ φωνῆς συγκεκομμένης.

— Συγχώρησέ με, ναί, συγχώρησέ με, διότι εἶμαι δυστυχής. Ἦθελα μόνον νὰ σοῦ ὀμιλήσω δὲν ἠμποροῦσα νὰ μείνω ἐκεῖ κάτω μόνος. Ἄφησέ με νὰ σὲ βλέπω νὰ κοιμάσαι.

Καὶ ἔκλαιε μετὰ λυγμῶν ἡ θεὰ του ἐνέπνεεν οἰκταν. Ἡ Διονύτσα τὸν ἔβλεπεν ἄφωνος· ἐπὶ τέλους τῷ εἶπεν :

— Ὅχι, ἀφησέ με! . . Πήγαινε Σπύρο . . ἀσχίμα ἕκαμῃς . . ἀφησέ με!

Τότε ἐκεῖνος τῇ ἀνέμεινε τὰς παρελθούσας ἡμέρας, τὸν ἐρωτᾷ του τῷ διηγήθη τοὺς φόβους του, τοὺς ἐνδοιασμούς του. Διατί δὲν εἶχεν ἐνοήσῃ αὐτὴ καὶ συναισθανθῇ τὴν θέσιν του; διατί δὲν ἀνέμεινε κἂν τὴν ἐπιστροφήν του;

Καὶ ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει ταύτῃ κατελήφθη καὶ πάλιν ὑπὸ μανίας.

— Ἀκουσέ με Διονύτσα, τῇ εἶπε· πρέπει νὰ ἀνήκῃς εἰς ἐμέ· σοῦ τὸ εἶπα! . .

Ἐκείνη τὸν ἤκουε τρέμουσα καὶ ἀσθμαίνουσα. Ὁ Σπυρίδων φρικτῶν διὰ νευρικοῦ κινήματος ἀνέσπασε τὴν μεγάλην του μάχαιραν καὶ τῇ τὴν ἐδειξεν.

— Ναί, ἐπανελάβε, πρέπει νὰ ἐνδώσῃς, πρέπει νὰ γείνης ἰδικὴ μου.

Ἡ Διονύτσα μετὰ δακρῶν ἀπήντησεν.

— ὦ, Σπύρο! . . εἶναι κακὴ ἡ πράξις σου, εἶνε ἀνανδρὸς. Εἰζήσεις ὅτι εἶμαι ὑπανδρευμένη καὶ δὲν δύναμαι νὰ γείνω ἰδικὴ σου. ὦ! εἶσαι ἀνανδρὸς!

Καὶ ἀποτρέψασα τὴν κεφαλὴν ἔκυψε καὶ ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ δώματος.

Ὁ Σπυρίδων τὴν παρετήρει ἠλιθίως, ἀπεσβολωμένος. Ἐβλεπε τὴν κόμην της τὸν λαιμόν της, τοὺς ὤμους της, ἀνασκιρτώντας ἐκ τῶν λυγμῶν καὶ δὲν ἐνόει, δὲν ἠσθάνετο πλέον. Τὸ μόνον, ὅπερ συνῆσθάνθη, ἦτο ὅτι ἔληγον πᾶ πάντα, ὅτι ἦτο ἀνανδρὸς, ὅτι ἐμελλε διὰ παντός ν' ἀπολέσῃ τὴν γυναῖκα, ἢ ν' ἡγάπα. Οὐδέποτε θὰ ἐγίνετο ἰδικὴ του· ἀνήκεν εἰς ἄλλον!

Καὶ ἔθλιβε τὴν λαβὴν τῆς μάχαιρας του ἐξακολουθῶν νὰ παρατηρῇ τὴν Διονύτσαν ἐκστατικός, καταβεβλημένος. Καὶ ὡς νὰ παρέφερον αὐτὸν ὁ ὀδυνηρὸς ἐκεῖνος λογισμὸς, ἐπλησίασε τὰ χεῖλη του εἰς τὸν αὐχένα τῆς νεαρᾶς γυναίκος καὶ ἠσπᾶσθη αὐτὴν ὡς μανιώδης· ἐνῶ δ' ἐκείνη ἐστρέφετο διὰ ν' ἀντιστῇ καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τοὺς βραχιόνας, ἀνύψωσε τὴν μάχαιραν καὶ δι' ἐνὸς κτυπήματος, ἐβύθισε τὴν πλατεῖαν λεπίδα εἰς τὸ στῆθος της.

Ῥόγγος βραγγυλὸς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ λαρυγγος τῆς Διονύτσας καὶ κατέπεσε νεκρὰ εἰς τὰς ἀγκάλας του.

Τὴν ἐπαύριον τὸν εὐρὸν πλησίον τῆς νεκρᾶς μὲ τὸ πρόσωπον κολλημένον εἰς τὴν αἰμάσσουσαν πληγὴν. Οὔτε λέξιν εἶπε καὶ ἄφησε νὰ τὸν συλλαβῶσιν ἀνευ ἀντιστάσεως. Ἡ δίκην του ἐγένετο εἰς τὴν πόλιν καὶ περὶ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ φθινοπώρου κατέπλευσεν εἰς τὸν μικρὸν λιμένα τῆς Λιθάρας τὸ φέρον τὴν λαμνητόμον καὶ τὸν καταδικὸν πολεμικὸν πλοῖον. Τὸ ὄργανον τῆς καταδικῆς ἐστήθη ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καὶ ὁ Σπυρίδων ἀπεκεφαλίσθη εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν εἰς ἣν εἶχε ψάλλει ἡ Διονύτσα.

(Paul d'Etournelles de Costant)

κατὰ μετάφρασιν Χ. Α.